

Teachers' use of social-media tools for their professional development

Öğretmenlerin sosyal medya araçlarını mesleki gelişim amaçlı olarak kullanım durumları¹

Duygu Saniye Öztürk²
Faruk Öztürk³
Raşit Özen⁴

Abstract

The aim of this study is to determine the use of social media for professional development purposes by the teachers. Fourty teachers working at various grades and schools in the city center of one of the cities located in the North-west part of Turkey in the spring semester of 2014-2015 academic year formed the study group. For the selection of teachers, purposeful random sampling technique was used. The qualitative data were collected through a questionnaire developed by the researchers in the spring semester of 2014-2015 academic year. For the analysis of the qualitative data, descriptive analysis was used. The findings of the study revealed that teachers generally use the social media tools for professional purposes in their daily classroom activities and their professional development. In the meantime, it is observed that social media tools are effective when they are used for their professional development and for sharing purposes. Besides, teachers emphasized that social media has an important place in terms of their personal and professional development as well as they state that attention

Özet

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin sosyal medyayı mesleki gelişim amaçlı nasıl kullandıklarının belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan bir ilin merkezinde çeşitli okul kademelerinde 2014-2015 öğretim yılında görev yapan öğretmenlerden seçilen kırk öğretmen oluşturmuştur. Öğretmenlerin seçiminde amaçlı rastgele örneklem tekniği kullanılmıştır. Araştırma ile ilgili nitel veriler 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket ile toplanmıştır. Verilerin analizi için, betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin sosyal medya araçlarını genel olarak kullandıkları, mesleki gelişim ve paylaşım amaçlı kullanmada ise çoğunlukla etkin oldukları görülmüştür. Bunun yanında öğretmenler, bireysel ve mesleki gelişim konusunda sosyal medyanın önemli bir yeri olduğunu vurgulamakla birlikte bilgi kirliliği gibi tehlikelere karşı da dikkatli olunması gerektiğini belirtmektedirler.

¹ Bu makale, 29-31 Ekim 2015 tarihlerinde Çek Cumhuriyeti'nde gerçekleşen 1st International Conference on Lifelong Education and Leadership for ALL-ICLEL 2015'te sunulmuş bildirinin geliştirilmiş halidir

² Assist. Prof. Dr., Abant İzzet Baysal University, Faculty of Education, ozturk_d@ibu.edu.tr

³ Assoc. Prof. Dr., Abant İzzet Baysal University, Faculty of Education, ozturk_fl@ibu.edu.tr

⁴ Prof. Dr. Abant İzzet Baysal University, Faculty of Education, rasitozen@yahoo.com

should be paid to dangers and misuse of social media.

Keywords: Social media, social media tools, lifelong learning, professional development, teaching profession

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, sosyal medya araçları, yaşam boyu öğrenme, mesleki gelişim, öğretmenlik mesleği

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Yaşadığımız yüzyıl, genelde bilişim çağı olarak adlandırılmaktadır. Bilişim çağı kavramının ise eğitim kavramı ve kurumları açısından yeni bir düşünüş ve yaklaşım tarzını gerektirdiği de açıktır. Toffler (1996)'ın deyimiyle, sanayi devrimi sonrası makine çağı insanı için oluşturulmuş eğitim sistemleri ve programları, geleceğin insan profilini üretmekte yetersiz kalacaktır. Toffler'in gelecekte kastettiği şey günümüzün bilişim çağı yani hızın "zaman" birimi olarak algılandığı bilgi ve iletişimde hız çağıdır. Günümüz bilişim teknolojileri, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın alışkanlıklarını etkilediği kadar öğrenme-öğretme sürecine ait uygulama ve etkileşimleri de derinden etkilemektedir. İnsanlar ve toplumlar arası iletişim biçimini farklı boyutlara taşıyan yeni nesil iletişim ve bilişim ortamlarında her türlü bilgi, uygulama ve fikir özgürce yayılmakta ve paylaşılabilir. Bu denli yaygınlaşan iletişim ve bilişim ortamlarının her türlü ortamda etkin olduğu kadar, eğitim süreçlerinde de çok farklı amaçlarla etkin bir şekilde kullanımı söz konusudur.

Eğitimde etkin olarak kullanılan bu ortamlar içinde en popüler ve yaygın olarak sürece dâhil edilen ise sosyal ağların oluşturduğu sosyal medya olgusudur. Sosyal medyada bu amaçla ortaya çıkan sosyal ağ siteleri, esnek ve yaygınlığı nedeniyle diğer sistemlere göre daha kolay kullanılabilir. Birçok eğitimci ve öğrencinin bir topluluk oluşturması, kendi aralarında paylaşımların gerçekleşmesi, iletişim ve dönüt açısından oldukça kolaylıklar sağlamaktadır. Bahsedilen bu özelliklerin yanı sıra sosyal ağ siteleri harmanlanmış öğretim deneyimlerini zenginleştirilmesi, öğretim ve değerlendirme sürecine destek olması gibi özelliklerden dolayı eğitim örgütlerine de yarar sağlamaktadır (Jones, Blackey, Fitzgibbon and Chew, 2010). Son yıllarda kullanıcılara sağladığı olanaklarla zenginleşen sosyal ağların kullanımı her geçen gün daha da yaygınlaşmaktadır. Bu doğrultuda sosyal ağların eğitimdeki kullanımı da gün geçtikçe artmaktadır. Dolayısıyla okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrencilerin sosyal ağların eğitsel amaçlı olarak kullanımına yönelik çalışmaların yapılması bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişime ve değişime ayak uydurmaları için gereklidir. Bu çerçevede, sosyal ağ kullanıcılarının sayısının yoğunluğu nedeniyle, eğitimcilerin de bu araçları mesleki gelişimlerine yönelik eğitsel bağlamda kullanmalarının önemi gittikçe daha da artmaktadır (Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal, 2012). Sosyal medya servisleri genelde arkadaşlık, akrabalık, ilgiler ve aktiviteler üzerine kuruludur. Ancak sosyal ağ sitelerinin tek işlevi bu olmamakla birlikte bu ağlar bireylere bilgi paylaşma, ilişki kurma ve geliştirme gibi birçok olanak da tanımaktadır. Ayrıca, sosyal ağ siteleri öğretmenlerin kurum içi meslektaşlarıyla iletişim halinde bulunmalarını sağlamanın yanı sıra diğer meslektaşlarıyla da yeni ilişkiler kurmalarına olanak sağlamakta, sosyal ağ kullanıcıları arasındaki işbirliğini güçlendirmede önemli bir yer tutmaktadır (Özmen ve diğ. 2012; Ploderer, 2010). Bu deneyimde sosyal ağ kullanıcıları olan öğretmen ve eğitimcilerin daha çok kendi meslektaşları ile bilgi ve kaynakları paylaşma, mesleki bilgi edinmek, bireysel üretkenlik ve sosyalleşme gibi amaçlarla kullandıkları görülmektedir (Burden, 2010; Capogna, 2010).

Sosyal medya ağları, öğretmenlerin mesleki gelişim amaçlı yaşam boyu öğrenme noktasında kendi kendine öğrenen, kendi öğrenmesinden ve kendi mesleki gelişiminden sorumlu olan, bu amaçla mobil sosyal ağ teknolojilerini etkili bir şekilde kullanan bireyler olması yönünde yeni bir

öğrenme durumudur (Cochrane and Narayan, 2013) Bu bağlamda eğitimciler için sosyal medya ağları öğretmenleri hem entelektüel hem de mesleki anlamdaki rollerini destekleyici ve onları bu konuda daha katılımcı hale getirmektedir(Carpenter and Krutka, 2015). Görüldüğü gibi sosyal medya ağları ve bunu içeren ortamların eğitim sürecinde hem öğretim hem de öğretmenlerin kendilerini mesleki olarak geliştirmeleri ve dolayısıyla sürekli öğrenen bireyler olarak yaşam boyu öğrenme durumuna etkisi kaçınılmazdır. Bilindiği gibi yaşam boyu öğrenme kavramı, iş ve mesleki alanda bireysel gelişimi ilgilendirdiği gibi (Dunlap, 2005) bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda hayatlarının her aşamasında öğrenme eylemi içinde olmasını vurgulayan bir yaklaşımı da içerir (Coşkun, 2009).

1.1. Sosyal Medya-Sosyal Ağların Kapsamı

Günümüzde sosyal ağlar, içerisinde barındırdığı etkileşim ve iletişim araçları, yaygın kullanım oranı ile eğitimsel anlamda önemli bir potansiyele sahiptir (Ekici ve Kızılcı, 2012). Sosyal medya olarak adlandırılan bu sanal ortam, kullanıcı tabanlı olmasının yanında kitleleri ve insanları bir araya getirmesi ve aralarındaki etkileşimi arttırması bakımından önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar insanların, bu sanal gerçeklik içinde gün geçtikçe daha fazla vakit harcadıklarını, bu sanal gerçeklik içinde gerçek yaşam ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını ve yine bu sanal gerçeklik içinde yeni bir dünya kurarak yaşadıklarını göstermektedir (Vural ve Bat, 2010). Günümüzde bilişim teknoloji ve alt yapıları çok hızlı bir şekilde gelişmektedir. Bu gelişme internetin hayatın her alanına girmesiyle yeni kullanım şekillerinin oluşmasına yol açmıştır. Bu durum, insanları bilişim dünyasının ürettiği yeni kavramlar ve kullanım alanlarıyla tanışma ve bunları öğrenme süreciyle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu yeniliklerden biri olan ve internetin yeni yüzü olarak ifade edilen Web 2.0 teknolojileridir. Web 2.0 kelimeler, görseller ve ses dosyaları ile çift taraflı ve eş zamanlı bilgi paylaşımına ulaşılmasını sağlayan şemsiye bir kavramdır. Web 2.0, ikinci nesil internet hizmetlerini toplumsal iletişim sitelerini wikileri iletişim araçlarını Folksonomiye yani internet kullanıcılarının ortaklaşa ve paylaşarak yarattığı sistemi tanımlar (Güner, 2011). Web 2.0 kullanıcı merkezli ve kullanıcıların içeriğine katkıda bulunduğu, onlara hareket özgürlüğü ve kullanım kolaylığı sunduğu yeni nesil internet platformu olarak tanımlanabilir (Genç, 2010). Web 2.0 uygulamalarının sunduğu en büyük olanaklardan biri sosyal etkileşim ve paylaşımda bulunabilmek için çevrimiçi alanlar oluşturmasıdır. Sosyal medya olarak da adlandırılan bu ortamlarda internetin etkileşimli iletişim gücünün kullanılması sosyal medya araçları ile gerçekleşir. Facebook, Twitter, LinkedIn, Google+, Youtube vb. gibi birçok sosyal medya aracı sayesinde geniş bir iletişim ağının kurulması ve herhangi bir içeriğin hızlıca paylaşılması, yayılması ve hatta tartışılması mümkün olabilmektedir. Bu etkileşim insanların yeni bilgiler öğrenmesine ve bireysel gelişimine de büyük katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda sosyal medya araçları mesleki alanda da kullanılmakta ve bireylerin mesleki gelişimine de katkı sağlayabilmektedir. Yaşam boyu öğrenme sürecinde bireysel gelişim kadar mesleki gelişimin gerçekleşmesi de son derece önemlidir. Bu nedenle sosyal medyanın öğretmenlerin mesleki gelişiminde katkısı olup olmadığının araştırılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan sosyal medya araçlarının eğitimde kullanımını ve etkilerini belirlemeye yönelik daha çok üniversite düzeyinde ve öğrencilere yönelik araştırmalar yapıldığı (Avcı ve Aşkar, 2013; Benzer, 2013; İşman ve Albayrak, 2014; Kocadere ve Aşkar, 2013; Karaman, Yıldırım ve Kaban, 2008; Öztürk ve Akgün, 2012; Vural ve Bat, 2010) ancak ilk, orta ve lise öğretmenleri üzerinde çok daha az araştırma olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmada ilkökul, ortaokul ve lise öğretiminde sosyal medya araçlarının kullanımına yönelik öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada, öğretmenlerin hangi sosyal medya araçlarını kullandıkları ve bunları mesleki amaçlı kullanıp kullanmadıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Aynı zamanda öğretmenlerin sosyal medyadan edindikleri bilgi ve dokümanları öğretim süreçlerinde nasıl kullandıklarını ve mesleki gelişim sürecinde sosyal medyanın gerekliliğine ilişkin görüşlerini belirlemek de araştırmanın diğer amacını oluşturmuştur.

2. Yöntem

Bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (case study) yaklaşımı esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Bilindiği gibi durum çalışması yaklaşımı bir sorunun, karşılaşılan bir olgunun “nasıl ve neden oluştuğunu” ortaya koymayı amaçlar (Yin, 2014) ve güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi (içeriği) içinde çalışan (Yıldırım ve Şimşek, 2005) bir yaklaşımdır. Çalışmanın asıl amacı ve üzerinde yoğunlaştığı temel olgu, öğretmenler sosyal medya araçlarına nasıl bir anlam ve işlev yüklemektedir? Bu sorun, çalışmanın temele aldığı hareket noktası olduğu için irdelenmesi gereken temel sorunlardan birisini oluşturmaktadır. Bu anlamda elde edilen veriler yaşam boyu öğrenme açısından nasıl değerlendirilebilir? Bu sorunlar araştırmanın incelediği asıl durumu oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, öğretmenlerin mesleki ve bireysel gelişimde, bilgi ve belge paylaşımında yani kariyer ve bireysel olarak yaşam boyu öğrenmelerinde sıklıkla başvurdukları bu güncel olgunun “nasıl” ve “neden”lerinin açıklanması ve değerlendirilmesi esas alınmıştır. Bu sorun araştırma desenine uygun olarak araştırmanın temel problemiyle ilgili olarak açıklanabilecek olan durumu oluşturmaktadır (Patton, 2014).

Çalışma Grubu: Çalışma için seçilen katılımcı grup amaçlı örneklem stratejilerinden biri olan amaçlı rastgele örneklem stratejisi kullanılarak belirlenmiştir. Rastgele örneklem stratejisiyle küçük bir örneklem seçilmiş olsa bile sonuçların inanılabilirliğini artıracak görüşü hakimdir. Sistematik ve rastgele seçilen durum örneklerinin inanılabilirliği, sonuçların bilinmesinden sonra seçilen kişisel ve özel amaçlı durumlardan daha yüksektir (Patton, 2014). Bu araştırmada, Türkiye'nin Kuzey batısında yer alan bir şehirde ilkökul, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan öğretmenler arasından her bir kademedeki ortalama 10 öğretmenin rastgele belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu şekilde 15 ilkökul öğretmeni, 12 ortaokul öğretmeni ve 13 lise öğretmeni rastgele seçilerek toplam 40 öğretmen çalışma grubunu oluşturmuştur. Öğretmenlerin 25'i erkek ve 15'i kadındır. Öğretmenlerin 10'u 5 yıldan az, 10'u 5-10 yıl arası ve 20'si de 10 yıl üzeri kıdeme sahiptir.

Veri Toplama Aracı ve Süreci: Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış ve açık uçlu sorulardan oluşan anket kullanılmıştır. Anket için hazırlanan 8 adet açık uçlu soru ilk olarak Eğitim Bilimleri ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan 3 öğretim üyesinin görüşlerine sunulmuş dönütler doğrultusunda çalışmanın amacına uygun 6 adet temel soru tespit edilmiştir. Uzman görüşü ile anketin iç geçerliği sağlanmıştır. Anketin pilot çalışması, araştırmanın örnekleminde yer almayan 1 ilkökul, 1 ortaokul ve 1 lise öğretmeni ile yapılmış, gerekli düzeltmeler sonucunda forma son hâli verilmiştir. Anket 4 kişisel, 3 yapılandırılmış ve 3 açık uçlu soru olmak üzere 10 sorudan oluşmuştur. Kişisel sorulardan sonra gelen ilk 3 soru, öğretmenlerin interneti kullanma sıklığı ve kullanma amaçları ile sosyal medya araçlarından hangilerini kullandıklarını belirlemeye yöneliktir. Açık uçlu olarak düzenlenen diğer 3 sorudan biri, öğretmenlerin sosyal medya araçlarını mesleki paylaşım ve bilgilendirme amaçlı olarak kullanıp kullanmadıklarını belirleme ve kullanıyor iseler örnekler vererek nasıl kullandıklarını açıklamalarına yöneliktir. Diğer soru, öğretmenlerin sosyal medya araçları yoluyla edindikleri bilgileri ve materyalleri öğretim sürecinde nasıl kullandıklarını belirlemeye yöneliktir. Son soruda ise, öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine olanak sağlaması açısından sosyal medyayı kullanmanın gerekli olup olmadığına ilişkin düşüncelerini belirlemeye yöneliktir. Anket, 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde, tesadüfi olarak seçilen ilkökul, ortaokul ve liselerdeki öğretmenlere araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Araştırmanın amacı öğretmenlere açıklanmış ve sorular ile ilgili genel bilgi verilmiştir. Daha sonra öğretmenlerin anketi ayrıntılı olarak doldurmaları sağlanmıştır. Anketlerin uygulanmasında ve verilerin yorumlanmasında üç araştırmacı yer almıştır. Bu uygulama araştırmanın betimsel geçerliğini de sağlamıştır. Nitel araştırmalarda betimsel geçerliği elde etmenin yollarından biri

verilerin toplanmasında ve yorumlanmasında birden çok araştırmacının kullanıldığı “*araştırmacı çeşitlenmesi*” dir (Christensen, Johnson and Turner, 2014).

Verilerin Analizi: Bu çalışmada katılımcıların gizliliğinin korunması için isimlerinin yerlerine kendilerine verilen kodlar kullanılmıştır. Anketler 1’den 40’a kadar numaralandırılmış ve her birine “öğretmen 1”, “öğretmen 2”, ... anlamına gelen “Ö1”, “Ö2” kodları verilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler betimsel analiz yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Betimsel analizde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ulaşmak ve bu kavramları belirli bir ilişki bağlamında sunabilmek içindir (Strauss and Corbin, 1998). Bu amaçla bu çalışma için toplanan verilerde ortaya çıkan kavramları araştırmacının soruları ve çerçevesinde düzenleyebilmek ve verileri açıklayabilecek temel kategorileri ortaya çıkarabilmek için bu yöntem izlenmiştir.

İlk aşamada katılımcıların sıkça vurgu yaptıkları ya da üzerinde yoğunlaştıkları ifadelerden hareketle temel kavramlar oluşturulmuştur. Özellikle katılımcıların verdiği yanıtlarda kullandıkları cümlelerde kullandıkları dil, yaklaşım tarzlarını ortaya koyabilmektedir. Bazen araştırmacı katılımcıların kullandıkları “doğal dil bağlamında cümlelerde yer alan tek bir kelimeye kadar değerlendirebilir” (Tesch, 1990: 193). Araştırma sorularına göre veriler gruplandırılmıştır. Bu gruplanan verilerde katılımcıların ortak olan ya da ortak anlam taşıyan ifadeleri belli bir kategori altında toplanmış ve bu kategoriyi temsil edecek temel kavramlar altında birleştirilmiştir. Örneğin, öğretmenlerden derinlemesine bilgi elde etmeyi amaçlayan üç açık uçlu soru için oluşturulan betimsel analiz çerçevesi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo1. Betimsel analiz çerçevesi

1.Sosyal medya araçlarını mesleki amaçlı kullanma durumu	1.Sosyal medya araçlarının öğretim sürecinde kullanılması durumu	1.Yaşam boyu öğrenme-kendini geliştirme çerçevesinde sosyal medyanın gerekliliği
2.Sosyal medya araçlarının mesleki yaşantıda etkin kullanım örnekleri	2. Öğretim sürecine aktarma şekilleri	2. Yaşam boyu öğrenme- sosyal medya araçları ilişkisinde farklı bakış açıları

Analizin ikinci aşamasında ankette yer alan yapılandırılmış sorularla elde edilen veriler ve Tablo 1’de betimsel analiz çerçevesinde elde edilen veriler okunarak düzenlenmiştir. Verilerin düzenlenmesinde üç araştırmacı birbirlerinden bağımsız olarak çalışmış daha sonra veriler karşılaştırılmış ve tutarlılığa bakılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için yapılan bu çalışmanın ardından dış güvenilirliği sağlayabilmek için teyit incelemesine başvurulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmada yer almayan bir öğretim üyesi ile görüşülerek uygulanan anketlerle birlikte analiz edilen verileri incelemesi istenmiştir. Uzman görüşleri ve önerileri ile veriler tekrar gözden geçirilmiştir. İç güvenilirliğini sağlayabilmek için ise araştırmacılardan ikisi ayrı ayrı verileri kodlamışlar ve kodlama sonucu elde ettikleri verilerin tutarlılığını belirlemek için uyuşum yüzdesi formülünü kullanmışlardır. Güvenirlik hesaplamasında, “Güvenirlik = Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı x 100” formülü kullanılmıştır. İki araştırmacı arasındaki uyuşum yüzdesi % 91 olarak bulunmuştur. Miles ve Huberman (2002)’ a göre uyuşum yüzdesinin % 70 üzerinde olması yeterli görülmektedir. Üçüncü aşamada araştırmacıların birbirleri ile yaptıkları ve teyit incelemesi yoluyla temalar altında düzenlenen veriler yorumlanmış ve katılımcıların ifadelerinden oluşan doğrudan alıntıların yapılacağı yerler belirlenmiştir.

3. Bulgular

Veri analizi sonucu ortaya çıkan temalar beş başlık altında isimlendirilmiştir. Bu temalar; (i) *internetin kullanım amaçları ve kullanım sıklığı*, (ii) *kullanılan sosyal medya araçları*, (iii) *sosyal medya araçlarını mesleki amaçlı kullanma durumu ve örnekleri*, (iv) *sosyal medya araçları yoluyla edinilen bilgilerin öğretim sürecinde kullanılma durumu ve (v) yaşam boyu öğrenme-kendini geliştirme çerçevesinde sosyal medyayı kullanmanın gerekliliğine ilişkin düşünceler*, şeklinde sıralanabilir.

Tema 1: İnternetin Kullanım Amaçları ve Kullanım Sıklığı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını interneti her gün kullandığını belirtirken (f=37), 3 öğretmen de haftada 3-4 gün kullandığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin interneti kullanma amaçlarına ilişkin yanıtlarında ilk sırada sosyal ağları kullanma gelmiştir. Yani öğretmenler en çok sosyal ağlarda yer almak için interneti kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin interneti kullanma amaçlarında “iletişim” ikinci öncelikli, “veri indirme” ve “araştırma yapmak” ise üçüncü öncelikli amaç olarak ortaya çıkmıştır.

Tema 2: Kullanılan Sosyal Medya Araçları

Öğretmenlerin kullandıkları sosyal medya araçlarına ilişkin görüşlerinde büyük bölümünün Facebook (f= 36) ve Youtube (f=34), yarısının ise (f=21) Facebook ve Youtube’un yanında Whatsapp, Wikipedia, Twitter ve Google+ kullandığı belirlenmiştir. Instagram, LinkedIn, Wordpress ise çok az öğretmen (f= 6) tarafından kullanılan sosyal medya araçlarıdır.

Tema 3: Sosyal Medya Araçlarını Mesleki Amaçlı Kullanma Durumu ve Örnekleri

Öğretmenlerin kullandıkları sosyal medya araçlarını kişisel amaçların yanında mesleki paylaşım ve bilgilenme amaçlı olarak kullanıp kullanmadıklarına ilişkin görüşlerinde genellikle Google+, Whatsapp, Twitter ve Facebook’un kullanıldığı görülmüştür. Öğretmenler bu dört sosyal medya aracını genel kullanımının yanında öğrencileri ve meslektaşlarıyla eğitsel belge ve bilgi paylaşımında bulunmak ve bu konularda haberleşme amaçlı olarak da kullanmaktadırlar (f=29). Bu konuda bir öğretmenin açıklaması şöyledir (Ö22):

“Twitter ve Facebook’u yaygın olarak kendi mesleki gelişimim açısından kullanıyorum. Örneğin, Twitter hesabımdan eğitimle ve dil öğretimle ilgili takip ettiğim besaplar var, bunlardan ilgimi çeken paylaşımlar olduğunda okuyorum ve bazılarını ben de kendi hesabımdan paylaşarak hem öğretmen arkadaşlarıma hem de öğrencilerime sunuyorum”.

Bir diğer öğretmen (Ö4) de bu konuyla ilgili şunları söylemiştir:

“Facebook’ta ‘fen bilimleri gezegeni’ diye bir grubumuz var. Burada yazılıları değerlendirme, yönetmeliklerden haberdar etme, hangi konuda öğrenciler daha çok zorlanıyorlar ya da bir konuyu daha ilgi çekici hale nasıl getirebiliriz gibi konuları konuşup tartıştığımız bir grubumuz var.”

Bir başka öğretmen ise *“Whatsapp gibi uygulamalar öğrencilerle iletişimimizi artırdı. Kurduğumuz gruplar ders materyallerinin paylaşımını hızlandırdı”* (Ö11) diyerek sosyal medya araçlarının eğitsel bilgi ve belge paylaşımı ve yine eğitsel konularda haberleşmede sağladığı kolaylığı vurgulamıştır.

Öğretmenlerin bir bölümü ise Youtube ve Facebook’u, derslerinde kullanmak üzere, deney, film, belgesel, video, müzik gibi işitsel ve görsel malzeme elde etmek için kullandığını (f=12) belirtmiştir. Bir öğretmenin buna verdiği örnek şöyledir:

“Youtube’da dünyada gelişen teknoloji ile ilgili yeni icatlar, robotlar, internetin ve sosyal medyanın doğru kullanımı vb. ile ilgili videolara ulaşabiliyorum” (Ö12).

Bir başka öğretmen de *“Youtube’dan matematikle ilgili filmler ve videolar indiriyorum. Matematikçi ve bilimi öğrencilere sevdirmek için bunların iyi bir araç olduğu kanaatindeyim”* (Ö35) diyerek derslerinde kullanmak için sosyal medya araçlarından nasıl yararlandığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin çok azı Wikipedia'yı mesleki amaçlı olarak kullandığını belirtmiştir (f=5). Öğretmenler Wikipedia'yı araştırılması gereken konularda birincil kaynak olarak gördüklerini ve kelime, kavram ve terim aramada bilgi edinme amaçlı olarak kullandıklarını belirtmişlerdir. Sadece iki öğretmen, eğitimle ilgili sosyal medya gruplarını özellikle Facebook'ta takip ettiğini belirtmiştir (f=2). Çalışma grubunun az bir bölümü ise sosyal medya araçlarını mesleki amaçlı olarak hiç kullanmadığını belirtmiştir (f=7).

Tema 4: Sosyal Medya Araçları Yoluyla Edinilen Bilgilerin Öğretim Sürecinde Kullanılma Durumu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, genellikle sosyal medya araçları yoluyla edindikleri bilgi ve materyalleri öğretim süreçlerine aktarmaya çalıştıkları belirlenmiştir. Öğretmenler sosyal medya yoluyla edindikleri deneyim ve bilgileri derslerinde öğrencileriyle paylaşmanın dersin verimliliğini arttırdığını, ilgi ve motivasyonu yükselttiğini vurgulamışlardır. Öğretmen görüşlerine göre, genellikle ders konularıyla ilgili görsel sunular ve videolar sosyal medya araçları yoluyla indirilip sınıfta kullanılmaktadır (f=31).

Öğretmenler tarafından tercih edilen bir diğer uygulama ise, sosyal medyada yer alan dersle ilgili farklı materyal örnekleri ve uygulamaların öğretmenin sınıfına uyarlayarak kullanmasıdır (f=26). Bununla ilgili olarak bir öğretmen (Ö3) yaptığı uygulamaları şöyle açıklamaktadır:

“Örneğin İngilizce öğretmenlerinin üye olduğu bir Facebook grubundan, onların kullandıkları etkinlikleri, teknikleri ya da materyalleri takip etme imkânı buluyorum ve bunlardan uygun gördüklerimi kendi sınıflarıma uyguluyorum, bazen de üzerlerinde bazı uyarlamalar yapabiliyorum. Orada paylaşılan çalışma yapılarından fikir ediniyorum, bunlardan doğrudan derste kullandıklarım olduğu gibi, üzerinde öğrencilerimin seviyesine uygun değişiklikler yapmam gereken materyaller de oluyor.”

Öğretmenlerin dersi daha etkili ve ilgi çekici hale getirmek amacıyla sosyal medyadan konularıyla ilgili farklı bakış açıları, ilginç örnekler ve ufuk açıcı deneyim ve bilgiler edinmek için de faydalandıkları belirlenmiştir (f=19). Bir öğretmenin bu konuyla ilgili ifadesi şöyledir:

“İşlediğim dersi güncel ve farklı bakış açılarıyla örneklendirmek için sosyal medyadaki farklı ve ufuk açıcı deneyim ve bilgileri kullanıyorum” (Ö2).

Bir diğer öğretmen (Ö17) de buna benzer olarak şu açıklamayı yapmıştır:

“Öğretim sürecinde özellikle konuyla ilgili farklı, sıra dışı bir örnek varsa dikkat çekme için kullanıyorum. Öğrendiğim kavramları aktarmada sosyal medyayı sınıf ortamına getiriyorum veya araştırma ödevi olarak öğrencileri internete yönlendiriyorum”.

Bazı öğretmen görüşlerinde de gerek ödevlendirme gerekse öğrencilerin öğrenmelerini değerlendirme amaçlı olarak sosyal medya araçlarından değerlendirme materyalleri edinerek sınıfta uyguladıkları ortaya çıkmıştır (f=15). Bir öğretmen ödev ve değerlendirme amaçlı olarak sosyal medya araçlarını nasıl kullandığını şu şekilde açıklamaktadır:

“Öğretmenlerin hazırlayıp sosyal medya ortamında sunduğu soruları dersimde kullanıyorum. Matematiksel işlem beceri düzeyini, düşünme kabiliyetini, algılama kapasitesini ölçmekte kullanabileceğim etkinlik ve uygulamaları öğrencilerime yapıyorum” (Ö35).

Bir başka öğretmen de “Dersin ölçme değerlendirme kısmında TEOG gibi sınav sorularını öğrencilerin öğrenmelerini test etme şeklinde kullanıyorum”(Ö26) diyerek daha önce yapılmış genel sınav sorularını sosyal medya yoluyla edinerek sınıfta değerlendirme amaçlı kullandığını vurgulamıştır.

Tema 5: Yaşamboyu Öğrenme-Kendini Geliştirme Çerçevesinde Sosyal Medyayı Kullanmanın Gerekliliğine İlişkin Düşünceler

Yaşam boyu öğrenme ilkesi çerçevesinde öğretmenin kendini geliştirmesine olanak sağlaması açısından sosyal medyayı kullanmanın gerekli olup olmadığına ilişkin görüşler incelendiğinde, üç öğretmen dışında araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı olumlu görüş bildirmişlerdir. Daha açık bir ifadeyle öğretmenler, öğretmenlik mesleğinde bireyin kendini geliştirmesinin son derece önemli olduğunu, öğrenme sürecinin devamlılığının sağlanması gerektiğini bu noktada da sosyal medyanın çok iyi bir kaynak olduğunu ifade etmişlerdir. Aynı zamanda öğretmenler günümüzde bilgiye erişim ve iletişimde bilişim teknolojisinin imkânlarını kullanmanın gerekliliğini de vurgulamışlardır.

Öğretmen görüşleri incelendiğinde, yeni bilimsel gelişmelere ulaşma kolaylığı, hızı ve zümreler arasındaki eşgüdümü, iletişimi ve paylaşımı sağlaması açısından sosyal medyayı kullanmanın kesinlikle gerekli olduğu düşüncesi ağırlık kazanmıştır (f=18). Bu görüşü yansıtan bir öğretmenin (Ö10) ifadesi şöyledir:

“Sosyal medyayı kullanmayı kesinlikle gerekli buluyorum. Öğrenmenin yaşı yoktur. Öğretmen her zaman gelişime açık olmalıdır. Sosyal medyada karşılaştığım o kadar çok faydalı bilgiler, konu anlatımları, materyaller vb. var ki. Ayrıca öğretmen her zaman teknolojik gelişime açık olmalı ve ayak uydurmalıdır.”

Bir diğer öğretmen (Ö14) bu görüşü destekleyecek şekilde şunları söylemiştir:

“Sosyal medyayı kullanmak gerekli çünkü öğretmen her zaman güncel bilgilere ve olaylara bakım olmalıdır. Bu bilgileri de dersinde kullanarak öğrenimi zenginleştirmeli ve sıra dışı hale getirmelidir”.

Başka bir öğretmenin (Ö16) ifadeleri de bu konuyu vurgulayıcı şekildedir;

“Yaşam boyu öğrenme teknolojilerle ve teknolojik gelişmelerle doğru orantılıdır. İnternet aracılığıyla bilgi bir parmak ötesindedir. Yani yaşam boyu öğrenmeyi her daim her an gerçekleştirebiliriz. Bu düşüncelerden dolayı sosyal medyayı kullanmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.”

Öğretmen görüşlerinde dikkat çeken bir diğer nokta, amacına uygun ve doğru kullanıldığı süreçte sosyal medyanın ve sosyal medyayı kullanmanın bireysel ve mesleki gelişime katkısı olacağı yönündeki açıklamalarıdır. Bu görüşü savunan öğretmenler sosyal medyayı kullanan bir öğretmenin kesinlikle iyi bir sosyal medya okur-yazarı olması gerektiğini vurgulamışlardır (f=9). Bir öğretmen (Ö12) bu konuda şunları söylemiştir:

“İçinde bulunduğumuz bilgi çağına baktığımızda, doğru bilgiye hızlı erişen toplumlarla yavaş erişen toplumlar arasındaki farkı gözlemliyoruz. Sosyal medya araçlarını amacına uygun ve doğru kullanımında kendimizi geliştirmede kullanmamız; bir öğretmen olarak gelişimimizi hızlandırmada bize pozitif katkı sağlayacağını kesinlikle düşünüyorum”.

Sosyal medyanın gerekli olduğunu ancak sosyal medya okuryazarı olmanın önemine dikkat çeken bir başka öğretmenin (Ö31) bu konuyla ilgili görüşleri şunlardır:

“Yeni yayınları ve gelişmelere en hızlı elektronik ortamda erişilebilmektedir. Ancak sosyal medya ortamının bir tehlikesi, sabte bilgilerin de ortamda kol gezmesidir. Bu durumda kişilerin gerçek ile sahtesini ayırt edebilecek bir zihinsel alt yapıya da sahip olmaları gerekmektedir. Sosyal medya sorgulayan ve soruşturan zihinler için önemli bilgi pencereleri sunmaktadır. Bu şekilde dikkatli bulunduğu sürece beşikten mezara kadar eğitim ilkesi sosyal medya ile gerçekleştirilebilir.”

Bazı öğretmenler ise diğerleri gibi kişisel ve mesleki gelişime katkısı olduğu için sosyal medya araçlarını kullanmanın gerekli olduğunu belirtirken bu gerekliliğin nedenini yeni neslin dünyasını anlayabilmek ve onlarla ders dışında da iletişim kurabilmek için olduğunu açıklamışlardır (f=8). Bu düşüncüyü ön plana çıkararak sosyal medya kullanmayı gerekli gören bir öğretmenin (Ö3) görüşleri şöyledir:

“Şu anda zekâsı bizimkinden çok daha farklı bir nesille çalışıyoruz. Görsellik daha ön planda. Sosyal etkileşimi sanal ortamlarda sağlıyorlar. Hem onların dilini, zekâsını anlayabilmek ve buna uygun materyalleri üretebilmek hem de onlarla ders dışında iletişimi sürdürebilmek açısından sosyal medya dikkate değer veriler sunuyor. Ancak bu konuda

doğru bir dengeyin kurulması gerekiyor. Aksi takdirde tüm eğitim-öğretim sürecinin sosyal medya bağımlılığına teslim edilmesi gibi ters bir durum da oluşabilir.”

Bu açıklamayı yapan öğretmen sosyal medya araçları yoluyla öğrencilerle kurulacak iletişim ve yapılacak eylemlerde çok dikkatli olunması gerektiğini de vurgulamaktadır. Öğretmenin kendini geliştirmesinde sosyal medyayı kullanmanın gerekliliğine ilişkin “kısmen evet” diyerek açıklamalarda bulunan öğretmen görüşleri de bulunmaktadır (f=6). Bu görüşte olan öğretmenlerin vurguladığı nokta, bu eylemlerin çok vakit aldığı, öğretmeni de öğrenciyi de çok fazla meşgul ettiği ve insanı düşünmeden uzaklaştırıp bilgiye ulaşmada tembelleştirdiğidir. Bu nedenle de öğrenme kaynakları için kitaplar, dergiler ve seminerlerin tercih edilmesi gerektiğidir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada yapılan betimsel analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sosyal medya araçlarını etkin olarak kullandıkları ve sosyal medyanın mesleki gelişimi sağlamada önemli bir işlevi olduğu yönünde genel bir görüşe sahip oldukları saptanmıştır. Öğretmenlerin sosyal medyanın kullanımına ve gerekliliğine ilişkin bu görüşleri onların sosyal medya araçlarını sadece kişisel amaçlı değil aynı zamanda eğitsel amaçlı olarak da kullanmalarına olanak sağlamaktadır. Araştırmada ortaya çıkan bu genel sonuç aşağıda daha detaylı olarak tartışılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin interneti kullanma sıklığına ilişkin görüşlerinde hemen hepsinin her gün kullandığını belirttiği ortaya çıkmıştır. Günümüz koşulları ve teknolojik gelişmelerin insan hayatına olan etkileri düşünüldüğünde öğretmenlerin de bu gelişmeleri öğrenerek kendi yaşantılarına geçirme ve bunu oldukça fazla kullanma eğiliminde olmaları beklenen bir sonuç olmaktadır. Öğretmenlerin interneti kullanma amaçlarına yönelik görüşlerinde ise sosyal ağlarda yer alma yani sosyal ağların sunduğu imkânları kullanma amacı en çok belirtilen amaç olmuştur. İletişim kurma, veri indirme ve araştırma yapma ise belirtilen diğer öncelikli amaçlar arasında yer almıştır. Bu bulgu genel olarak incelendiğinde, insanların birbirleriyle haberleşme, iletişim kurma, bilgi edinme gibi sosyal hayatın temel gereksinimlerini karşılama isteği bugünün koşullarında en iyi internet aracılığıyla giderilebilmektedir. Alan yazında da bu bulguyla örtüşen çalışmalar vardır. Bu çalışmalarda internetin en çok iletişim kurma, eğlence eğitim ve bilgilenme amaçlı kullanıldığı görülmüştür (Akkoyunlu, 2002; Atav, Akkoyunlu ve Sağlam, 2006; Kaya ve Durmuş, 2010; Satıl, 2011; Horzum, 2010).

Öğretmenlerin en çok kullandıkları sosyal medya araçlarının Facebook, Youtube, Wikipedia, Whatsapp, Twitter ve Google+ olduğu, Instagram, LinkedIn, Wordpress'in ise daha az tercih edildiği saptanmıştır. Öğretmenlerin bu sosyal medya araçlarını kişisel kullanımlarının yanında mesleki amaçlı olarak da etkin bir şekilde kullandıkları belirlenmiştir. Öğretmenler öğrencileri ve meslektaşlarıyla eğitsel belge ve bilgi paylaşımında bulunmak ve bu konularda haberleşme amaçlı olarak kullanmak için en fazla Google+, Whatsapp, Twitter ve Facebook'u tercih etmektedirler. Bicen ve Uzunboylu (2013)'nun öğretmenlerle yapmış oldukları çalışmada da öğretmenler özellikle Facebook'un eğitim ortamını desteklemek ve eğitim materyallerini meslektaşlarla paylaşmak için önemli bir eğitim aracı olarak görmektedirler. Aynı araştırmada sosyal ağların eğitsel paylaşım amaçlı kullanımının öğretmenlerin mesleki yönden takım çalışması becerilerinin de gelişiminde etkili olduğu vurgulanmıştır. A.B.D.'de yapılan bir araştırma sonuçları da bu bulguyu desteklemektedir. Öğretmenler, okul kütüphanecileri ve okul müdürleri ile yapılan araştırmada öğretmenler ve okul kütüphanecilerinin sosyal ağları en çok eğitimcilerle bilgi ve kaynak paylaşımında bulunma amacıyla kullandıkları, okul müdürlerinin ise daha çok mesleki öğrenme toplulukları oluşturmak amacıyla kullandıkları saptanmıştır. Yine bu çalışmada ortaya çıkan bulguya paralel olarak öğretmenlerin en çok kullandıkları sosyal ağın Facebook olduğu görülmüştür (Edweb.net, 2010).

Araştırmaya katılan öğretmenler sosyal medya araçlarını mesleki amaçlı diğer bir kullanma şekli olarak, YouTube ve Facebook'u deney, film, belgesel, video, müzik gibi işitsel ve görsel ders materyali elde etmede kullanmaktadırlar. Öğrencilerin derse ilgilerini çekmek, dersi etkili hale getirebilmek için sosyal medyayı ders materyali oluşturmada kullanma önemli bir mesleki

uygulamadır. Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal (2012)'ın yaptıkları alan yazın taramasında sosyal ağların eğitim ortamlarında öğrenci açısından motivasyon, etkililik ve iletişim bakımından olumlu sonuçlar doğurduğuna ilişkin bulgular olduğunu belirtmişlerdir. Genel anlamda yorumlanırsa, literatürde internetin, bilgi edinme, mesleki açıdan bilgi edinme, bireysel üretkenlik ve sosyalleşmeyi geliştirme amaçlı kullanmada bireye yeni fırsatlar yarattığı ancak bunu kullanabilmenin bireye bağlı olduğu vurgulanırken sosyal ağ siteleri mesleki gelişim için temel araç olarak görülmektedir. Sosyal ağ siteleri yoluyla kazanılan deneyimlerin mesleki açıdan uygulanacak becerilere dönüştürülebileceğine de dikkat çekilmektedir (Capogna, 2010).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sosyal medya araçları yoluyla edindikleri bilgi, belge ve deneyimleri öğretim sürecinde kullanma durumlarını belirlemeye yönelik elde edilen verilerde bir önceki bulguyu da destekleyecek şekilde öğretmenlerin olumlu yönde görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin hemen hepsi sosyal medya yoluyla edindikleri bilgi ve materyalleri öğretim süreçlerine aktarma yönünde çaba sarf etmektedirler. Öğretmenlerin böyle bir çaba içinde olmaları internetin dolayısıyla da sosyal medyanın eğitim yaşantısına katkılarının farkında olduklarını göstermektedir. Nitekim sosyal medya araçları bir okul ya da bir işyeri için hızlı ve etkili bir şekilde bilgi yayma yoludur ve öğrenciler arasındaki iletişimi ve ilişkileri güçlendirme, paylaşımı sağlama, çeşitli eğitsel topluluklar oluşturabilme gibi olanaklar sunmaktadır (Ronald, 2012). Sosyal ağların birçok kullanım özelliği ve olanaklarının olması, öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemelerine, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşimi arttırmada, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olmaktadır (Casey ve Evans, 2011; Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010). Aynı şekilde Karaman, Yıldırım ve Kaban (2008)'ın Web 2.0 uygulamalarının kullanımı ile ilgili yapılan deneysel araştırmaları içeren derleme çalışmasında, Web 2.0 uygulamalarının öğrenmeyi desteklediği, grup çalışmaları için uygun bir ortam oluşturduğu, üst düzey düşünme becerisini geliştirmeye yardımcı olduğu, bilgi okur yazarlığı deneyimi kazandırdığı ve problem çözme becerisini arttırdığı saptanmıştır. Ancak sosyal medyanın öğretim sürecinde kullanılmasına ilişkin bu olumlu fikirlerin yanında Horzum (2010) un 183 öğretmen üzerinde yaptığı araştırmada bu araştırmanın bulgusuyla örtüşmeyen bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin Web 2.0 araçlarının farkındalığının yüksek olmadığını ve eğitsel kullanımlarının yaygın olmadığını göstermektedir. Bu sonuç, araştırmanın yapıldığı tarih göz önüne alındığında olağan karşılanabilir. İlerleyen zaman içerisinde öğretmenler de internet ve uygulamalarını öğrenme ve bunları öğretim süreçlerinde kullanma yönünde gelişim göstermiş olabilirler.

Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin hemen hemen tamamının yaşam boyu öğrenme ilkesi çerçevesinde öğretmenin kendini geliştirmesine olanak sağlaması açısından sosyal medyayı kullanmanın gerekli olduğu görüşünde oldukları saptanmıştır. Hasheski, Şahin, Yılmaz ve Erol (2014)'un yaptıkları araştırmada da bu bulguyu destekleyen bir sonuç olarak öğretmenlerin sosyal paylaşım ağlarının yaşam boyu öğrenme bağlamında bireye önemli fırsatlar sunduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Yine Büyükimdat, Albayrak, Erdoğan, Yıldırım, Eryol ve Ataman (2011)'ın yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medya araçlarından Facebook'un özellikle iletişim, paylaşım ve sosyalleşmedeki kapasitesini önemsedikleri ve bir mesleki gelişim aracı olarak kullanılmasında önemli buldukları ortaya çıkmıştır. Bir başka araştırma sonucuna göre ise, öğretmenler tarafından Twitter ve Youtube'un mesleki topluluklar oluşturma ve iletişim kurma amaçlı kullanımı onların mesleki gelişimlerini desteklediği, öğretmenlik mesleğine ilişkin öz yeterlik algılarını geliştirdiği bunun sonucu olarak da sınıfta daha etkili oldukları ortaya çıkmıştır (Bradley, 2013). Sonuç olarak yeni medya araçları ve sosyal ağ kaynakları, öğretmenlerin mesleki gelişimi için oluşturulan doküman, politika ve uygulamaların uluslararası düzeyde öğrenilmesi, tartışılması ve bilgi akışının sağlanmasında büyük olanaklar sağlamaktadır (Lieberman and Pointer Mace, 2010).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmının ise, öğretmenin kendini geliştirmesinde sosyal medyayı kullanmanın gerekliliği konusuna daha dikkatli yaklaşımları ve sosyal medyanın amacına uygun ve doğru kullanıldığı sürece mesleki gelişime katkı sağlayacağını vurgulamaları

onların bu konuda dikkatli ve duyarlı olduklarını göstermektedir. Yine bir grup öğretmen de bu eylemlerin çok vakit aldığını, öğretmen ve öğrenciyi çok fazla meşgul ettiğini ve insanı düşünmeden uzaklaştırıp bilgiye ulaşmada tembelleştirdiğini düşünmektedirler. Bu nedenle de mesleki gelişim açısından sosyal medyanın kullanılması gerektiği fikrine tam olarak katılmamaktadırlar. Öğretmenlerin sosyal ağları kullanım profillerinin incelendiği bir araştırmada da öğretmenler sosyal ağların olumlu yanları olarak bilgiye ulaşma, bilgiyi paylaşma, kişilere erişim ve etkileşim imkânını vurgulamışlardır. Diğer taraftan sosyal ağ kullanımının çok zaman alması ve bilgi kirliliğine yol açmasını ise olumsuz yanı olarak ifade etmişlerdir (Tonbuloğlu ve İşman, 2014). Öğretmenlerin de belirttiği gibi, sosyal medyanın sunduğu birçok kolaylığın yanı sıra beraberinde getirdiği uygunsuz içerik, bilgi kirliliği, şiddete meyil gibi bazı dezavantajları da vardır. Aynı zamanda gizlilik ve etik kullanım konusunda da endişelerin olduğu bir gerçektir (Kilis, Rapp ve Gülbahar, 2014). Bu nedenle sosyal medyanın özellikle eğitim alanında kullanımında eğitimcilerin çok daha bilinçli ve dikkatli olması gerekmektedir. Öğretmenlere sosyal medya araçlarını eğitsel amaçlı olarak seçici, doğru ve etkili kullanabilmelerini ve öğretim süreçlerine aktarma konusunda cesaretlendirilmelerini sağlayan eğitimler verilebilir. Bu tür eğitimler son yıllarda okulların kendi imkanları ile okul içinde çeşitli eğitim programları düzenleme ya da imkanları ölçüsünde seçilen öğretmenleri yurt içi ve yurt dışındaki seminerlere gönderme şeklinde gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda eğitim teknolojileri alanında kurulan özel kuruluşlar okulların ihtiyaç duyduğu öğretmen eğitimlerini üniversitelerle işbirliği yaparak sertifikalı olarak gerçekleştirmektedirler. Örneğin bu tür eğitime katılan öğretmenler; eğitimde sıklıkla kullanılan Google uygulamalarını, derslerini desteklemek ve geliştirmek amacıyla kullanabilecekleri pek çok web 2.0 aracı ve tablet uygulamalarını öğrenmekte ve eğitimde kullanılan sosyal medya araçlarını deneyimleme ve bu araçları derslerinde nasıl kullanabilecekleri ile ilgili stratejilerle tanışma imkanına kavuşmaktadırlar (Etusp, 2015). Bu tür eğitimlerin yaygınlaştırılması ve Türkiye'nin her yerinde görev yapan öğretmenlerin yararlanmasını sağlayacak olanakların oluşturulması gerekmektedir. Bu olanaklar sağlandığı takdirde araştırmaya katılan öğretmenlerin de vurguladığı gibi sosyal medyanın eğitimde bilinçli kullanımı gerçekleşecek ve olası tehlikeleri ya da dezavantajları eğitim sürecine yansıtılmayabilecektir. Eğitimciler ve hatta öğrenciler arasında doğru kullanım yönündeki bilinçlendirme, sosyal medyanın mevcut potansiyelinden eğitim ve öğretimde daha etkili ve doğru bir şekilde yararlanılmasına imkan verecektir.

Sonuç olarak, bugünün çocukları teknolojinin her yerde olduğu bir dünyada yaşamaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bunun farkında olduğu ve onları daha iyi tanıyabilmek anlayabilmek ve ders dışında da iletişimi sürdürebilmek için sosyal medyayı kullanma çabasında oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki yaşamlarında kendilerine öğrenme zamanı ayırmaları ve kendilerini geliştirmeleri öğretmenlik mesleğinin en önemli özelliklerinden biridir. Sürekli gelişen ve değişen teknolojiyi öğrenmenin yollarından biri olan sosyal medya araçları eğitimde kullanılmalı öğretmenlerin bu konuda eğitim almaları için gerek Milli Eğitim Bakanlığı gerekse özel kuruluşların çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır.

Kaynaklar

- Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin internet kullanımı ve bu konudaki öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22: 1-8.
- Atav, E., Akkoyunlu B. ve Sağlam, N. (2006). Öğretmen adaylarının internete erişim olanakları ve kullanım amaçları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30: 37-44.
- Avcı, Ü.ve Aşkar, P. (2012). The comparison of the opinions of the university students on the usage of Blog and Wiki for their courses. *Educational Technology & Society*, 15 (2), 194-205.

- Benzer, E. (2013). The analysis of purposes of science teacher candidates in using social media. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 53/A, 149-170.
- Bicen, H. ve Uzunboylu, H. (2013). The use of social networking sites in education: A case study of facebook. *Journal of Universal Computer Science*, 19(5): 658-671. Doi: 10.3217/jucs-019-05-0658
http://www.jucs.org/jucs_19_5/the_use_of_social/jucs_19_05_0658_0671_bicen.pdf. Erişim tarihi: 17.7. 2015
- Bradley, B. (2013). *Using social media and professional learning communities as tools for novice teacher collegiality and improved self-efficacy*. Ph. D. Thesis, Unpublished. Arizona: Arizona State University. (ERIC Document Reproduction Service No.ED553204).
- Burden, K.J. (2010). Conceptualising teachers' professional learning with Web 2.0. *Campus-Wide Information Systems*, 27(3): 148 – 161.
- Büyükimdat, M.K., Albayrak, D., Erdoğan, F.U., Yıldırım, S., Eryol, G. ve Ataman, Y.E. (2011). Öğretmen adaylarının facebook kullanımları ve facebook'un mesleki gelişimindeki yeri konusundaki görüşleri. *Abi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2): 119-134.
- Capogna, S. (2010). Learning and social networks new forms of sociability. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1692082. Erişim tarihi: 14.8. 2015
- Carpenter, J.P. and Krutka, D.G. (2015). Engagement through microblogging: educator professional development via twitter. *Professional Development in Education*, 41(4): 707-728. <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/19415257.2014.939294> Erişim tarihi: 14.8. 2015
- Casey, G. and Evans, T. (2011). Designing for learning: Online social networks as a classroom environment. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 12(7): 1-26.
- Christensen, L.B., Johnson, R. B. and Turner, L.A. (2015). *Araştırma yöntemleri –Desen ve analiz*. (Ç.Ed. Alpay, A.), Anı Yayıncılık: Ankara.
- Cochrane, T. and Narayan, V. (2013). Redesigning professional development: reconceptualising teaching using social learning technologies. *Research in Learning Technology*, 21: 1-19. http://www.researchinlearningtechnology.net/index.php/rlt/article/view/19226/pdf_1. Erişim tarihi: 15. 8. 2015
- Coşkun, Y.D. (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşamboyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Dunlap, J.C. (2005). Changes in students' use of lifelong learning skills during a problem-based learning project. *Performance Improvement Quarterly*, 18(1): 5-33. Doi: 10.1111/j.1937-8327.2005.tb00324.x
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1937-8327.2005.tb00324.x/epdf> Erişim tarihi: 14.7. 2015
- Edweb.net. (2010). *Final report: School principals and social networking in education: Practices, policies, and realities in 2010*. <http://www.edweb.net/fimages/op/PrincipalsandSocialNetworkingReport.pdf>. Erişim tarihi: 18. 8. 2015
- Ekici, M. ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2); 156-167.
- Etusp (2015). Eğitim Teknolojileri Uzmanı Sertifika Programı. <http://www.etusp.com/program-hakkinda/>. Erişim tarihi: 10.12. 2015
- Genç, Z. (2010). Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımı: Bir Facebook eğitim uygulama örneği. *Akademik Bilişim' 10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 10-12 Şubat 2010*, Muğla Üniversitesi.

- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. *XV. Türkiye’de İnternet Konferansı*, 2-4. <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:oMX0QGxNnNiQJ:inet-tr.org.tr/inetconf15/bildiri/10.doc+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr> Erişim tarihi: 18.8.2015
- Güner, M. (2011). Sosyal medya: Neden? Nasıl? http://ssuk.org.tr/eski_site_verileri/5_UlusalKongreBildiriler/1_gun_09.05.2011/sosyal_medya_neden_nasil_murat_guner.pdf. Erişim tarihi: 14.8.2015
- Haseski, H.İ., Şahin, Y.L., Yılmaz, E. ve Erol, O. (2104). The investigation of the relationship between lifelong learning tendencies and aims of using facebook. *Journal of Theory and Practice in Education*, 10(2): 331-351. doi: <http://dx.doi.org/10.17244/eku.32334> http://eku.comu.edu.tr/article/view/1044000300-/pdf_181. Erişim tarihi: 17. 7. 2015
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1): 603-633.
- Huberman, M. and Miles, M. B. (2002). *The qualitative researcher's companion*. Sage Publications
- İşman, A. ve Tonbuloğlu, İ. (2014). Öğretmenlerin sosyal ağları kullanım profillerinin incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1): 320-338.
- İşman, A. ve Albayrak, E. (2014). Sosyal ağlardan Facebook’un eğitime yönelik etkililiği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 4(1), 129-138.
- Jones, N., Blackey, H., Fitzgibbon, K. and Chew, E. (2010). Get out of myspace!. *Computers & Education*, 54 (3): 776-782. doi:10.1016/j.compedu.2009.07.008 <http://learninginnovationexperts.pbworks.com/f/Get+out+of+my+space.pdf>. Erişim tarihi: 13. 8. 2015
- Karaman, S., Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları. XIII. Türkiye’de İnternet Konferansı’nda sunulmuştur, 22-23 Aralık 2008, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Kaya, S. ve Durmuş, A. (2010). Pre-service teachers’ perceived internet self-efficacy and levels of internet use for research. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2): 4370-4376. doi:10.1016/j.sbspro.2010.03.695 <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810007354> Erişim tarihi: 18. 8. 2015
- Kilis, S., Rapp, C. ve Gülbahar, Y. (2014). Eğitimde sosyal medya kullanımına yönelik yükseköğretim düzeyindeki öğretmenlerin algısı: Türkiye-Almanya örnekleme. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(3): 20-28.
- Kocadere, S. A. ve Aşkar, P. (2013). Sosyal medya araçlarının katkıları ve kullanım sıklıkları: öğretmenlik uygulaması örneği. *İlköğretim Online*. 12(4).1120-1132.
- Lieberman, A. and Pointer Mace, D. (2010). Making practice public: Teacher learning in the 21st century. *Journal of Teacher Education*, 61(1-2) : 77-88.
- Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür, M. ve Baysal, N. (2012). Sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliği. *e-Journal of New World Sciences Academy NWSA-Education Sciences*, 7, (2): 496-506.
- Öztürk, M. ve Akgün, Ö. E. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerini kullanma amaçları ve bu sitelerin eğitimlerinde kullanılması ile ilgili görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 49-67.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Ed. Bütün M ve Demir SB). Ankara: Pegem Akademi.

- Ploderer, B., Howard, S. and Thomas, P. (2010). Collaboration on social network sites: Amateurs, professionals and celebrities. *Computer Supported Cooperative Work*, 19(5): 419-455. <http://www.citeulike.org/user/fai1991220/article/8975118> Erişim tarihi: 13. 8. 2015
- Ronald, W. (2012). Social media for school communication: Research into practice, *Education Partnerships* (ERIC Document Reproduction Service No. ED538605).
- Satıl, E. (2011). *Yeni medya ve sosyalleşme*. Master Thesis, Unpublished. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Strauss, A. and Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research –techniques and procedures for developing grounded theory*, London: Sage.
- Tesch, R. (1990). *Qualitative research analysis types & software tools*. New York : The Flamer Press.
- Toffler, A. (1996). *Gelecek korkusu- Şok-*, (Çev.S. Sargut), İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.
- Vural, Z.B.A. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5): 3348 3382. http://journal.yasar.edu.tr/wpcontent/uploads/2012/08/3_BVural_MBat.pdf. Erişim tarihi: 16. 8. 2015
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Y.
- Yin RK 2014. *Case study research - Design and methods*, London: Sage Publications. https://books.google.com.tr/books?id=AjV1AwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false. Erişim tarihi: 18. 8. 2015

Extended English Abstract

Today, information technology and infrastructure are developing very fast. This development has resulted in new usages with the introduction of internet into every part of life. This confronts people with new concepts generated by the information world and the process of meeting usage areas and learning the same. Web 2.0 technologies are one of these innovations described as the new face of the internet. Web 2.0 can be defined as a new generation user-centered internet platform where users can contribute to the content thereof and which provides freedom of movement and ease of use for them. One of the biggest opportunities offered by Web 2.0 applications is to form online areas for social interaction and share. Use of the interactive communication power of internet in these media also called social media is realized with social media tools. Thanks to a lot of social media tools such as Facebook, Twitter, LinkedIn Google+, and YouTube, establishing a large communication network and sharing, spreading and even discussing any content fast become possible. This interaction provides a great contribution for people to learn new information and to their personal development. At the same time, social media tools are also used in the professional field and may contribute to the professional development of the individuals. On the other hand, realizing professional development is as extremely important as the professional development in the lifelong learning process.

In this research, it was attempted to determine the way of using social media for professional development purposes by the teachers. In the research, of the qualitative research patterns, case study design was used and of the purposeful sampling methods, "purposeful random sampling" technique was used for the selection the teachers to participate in the research. For this purpose, a total of 40 teachers, 15 primary school, 12 secondary school and 13 high school teachers randomly were selected from the teachers working in the primary school, secondary school and high schools in Bolu, in the spring semester of 2014-2015 academic year formed the study group. In the study, a questionnaire form was used to determine how the teachers are use social media tools for professional purposes, to determine whether they use the knowledge they have acquired about social media and the experiences they have undergone during their instructional activities or

not and to determine their opinions regarding the necessity and importance of social media in the lifelong learning. For the analysis of the qualitative data, content - analysis technique was used. During the development of the questionnaire form, the literature in relation to the subject-area was reviewed, the opinions, criticisms and recommendations of subject-specialists (n=3) were taken into consideration. A pilot study of the questionnaire form was performed by three teachers apart from the study group. In the study, ten questions were asked to the teachers. Three of the questions were open-ended. The first question is about the social media tools that they have been using, the second question is about for which purposes they have been using social media tools and the last question is about during their teaching-learning process which media tools they have been using.

Within this framework, the teachers generally use internet almost everyday in their professional and personal lives, among the social media tools they mostly prefer to use Facebook, Youtube, Wikipedia, Whatsapp, Twitter and Google+. Additionally, they use their knowledge, skills about social media tools in their daily classroom activities. Teachers are aware of the fact that it is essential and necessary to use social media tools for their professional development in the frame work of lifelong learning. Teachers believe that social media is one of the means for their professional and personal development when they are used appropriately. Besides, teachers emphasized that social media has an important place in terms of their personal and professional development as well as they state that attention should be paid to dangers and misuse of social media. This can mean that they believe the effectiveness and power of social media and social media tools when they are used for professional development purposes within the framework of lifelong learning.

The findings of the study revealed that teachers generally use the social media tools for professional purposes and their development. In the meantime, it is observed that social tools are effective when they are used for their professional development and for sharing purposes. Besides, teachers emphasize that social media has an important place in terms of their personal and professional development as well as they state that attention should be paid to dangers such as information pollution.